

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตาม ศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคม-วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรักความเอื้ออาทรและความ เข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณธรรมชีวิตให้เด็กพัฒนาสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิด คุณค่าต่อตนเองและสังคม

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546(กระทรวงศึกษาธิการ , 2546, หน้า 32) มุ่งส่งเสริมให้เด็กที่มีอายุแรกเกิดถึง 5 ปี มีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและ สติปัญญาที่เหมาะสมกับวัยโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เด็กอายุ 3-5 ปี ให้มีความสามารถในการคิดและ แก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย ซึ่งเป็นมาตรฐานที่ 10 ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 หลักสูตรเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาและเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์แก่ ผู้เรียน โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญที่เป็นมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการที่ เหมาะสมกับวัย ดังนี้

1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี
2. กล้ามเนื้อมัดใหญ่และกล้ามเนื้อมัดเล็กแข็งแรงใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว ประสานสัมพันธ์กัน
3. มีสุขภาพจิตที่ดีและมีความสุข
4. มีคุณธรรมและจริยธรรม
5. ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักการออกกำลังกาย
6. ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
7. รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม
8. อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม
9. ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
10. มีความสามารถในการคิดและแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
11. มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
12. มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

ด้วยเหตุนี้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย จึงจำเป็นต้องตระหนักถึงปัญหา มีการเฝ้าระวังและ ดำเนินการให้ความช่วยเหลือเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ทุกกลุ่มตั้งแต่แรกเกิดตลอดจนมุ่งเน้นการ พัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการและศักยภาพของเด็กซึ่งจากการศึกษา

ปัญหาของสังคมประการหนึ่งที่มีผลกระทบต่อเด็กปฐมวัยไทยคือ ความอ่อนแอของสถาบันครอบครัวในการทำหน้าที่อบรมเลี้ยงดู เด็กปฐมวัยจำนวนหนึ่งอาจได้รับการเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสมอันส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของเด็กทั้งในปัจจุบันและอนาคต นอกจากนี้ปัญหาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ส่งผลโดยตรงและโดยอ้อมต่อสุขภาพอนามัยและพัฒนาการตลอดจนการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย รวมทั้งการหลั่งไหลเข้ามาของวัฒนธรรมต่าง ๆ จากภายนอกส่งผลต่อการดำเนินชีวิต ทำให้จำเป็นต้องตระหนักถึงความสำคัญของการดำรงเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมในสังคมตนเองการพัฒนาเด็กที่สอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตทางสังคมของเด็กซึ่งมีลักษณะเฉพาะและแตกต่างกันไปจึงมีความสำคัญ(กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 27)

สิ่งที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอนของเด็กปฐมวัยคือ พัฒนาการของเด็กต้องมีครูและพ่อแม่ที่มีความรู้ความเข้าใจเด็ก พร้อมทั้งจะช่วยสนับสนุนเด็กให้พัฒนาได้ตลอดเวลา ทุกสถานการณ์ เชกเช่นการทำงาน หากเรามุ่งหวังให้งานสำเร็จออกไปด้วยดี เราก็ต้องทุ่มเทเวลา กำลังความสามารถที่มีอยู่ เด็กก็เช่นกัน เขาต้องการเวลาและความสามารถของครู พ่อแม่และผู้ใหญ่ที่จะช่วยให้เขาเติบโตเป็นคนที่ดีในสังคม ด้วยเหตุผลที่ว่า ความรู้ความเข้าใจในเรื่องพัฒนาการเด็กของครูนั่น มีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการเรียนการสอน ถ้าครูผู้สอนมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนหรือไม่เข้าใจในเรื่องของพัฒนาการเด็กแล้ว การจัดกิจกรรมมุ่งพัฒนาเด็ก ที่ไม่เหมาะสมหรือไม่พร้อมที่จะทำให้เด็กจะไม่ได้รับการแก้ไขให้ถูกต้องตรงตามคุณลักษณะของพัฒนาการเด็ก นั่นจึงเป็นเหตุให้เกิดปัญหาขึ้นในตัวเด็กต่อไปเรื่อยๆ จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นครูผู้สอนในระดับปฐมวัยในโรงเรียนเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกไม่ได้สำเร็จการศึกษาในสาขาปฐมวัย หรืออนุบาลศึกษา จึง ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยหรือ อาจมีความรู้ความเข้าใจและทักษะไม่เพียงพอต่อการการพัฒนาเด็กปฐมวัย จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาถึง การศึกษาปัญหาและสภาพความต้องการการปรับประสพการณ์ของเด็กปฐมวัย ในจังหวัดพิษณุโลก

วัตถุประสงค์การวิจัย

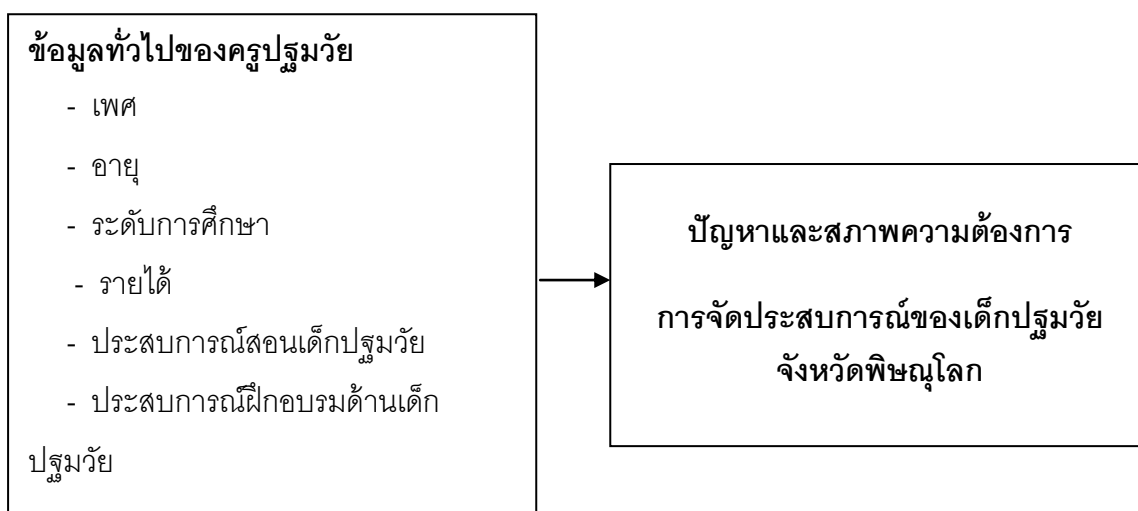
1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของครูปฐมวัยต่อความต้องการจัดประสพการณ์พัฒนาการเด็ก ปฐมวัย ในจังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยต่อแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ปฐมวัย จำแนกตามเพศ , อายุ , ระดับการศึกษาและรายได้, ประสพการณ์สอนเด็กปฐมวัยและประสพการณ์ฝึกอบรมด้านเด็กปฐมวัย
3. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของครูปฐมวัย ตามขอบเขต 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคม ด้านสติปัญญา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของครูปฐมวัยต่อแนวทางการศึกษา พัฒนาการเด็กปฐมวัย จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยนำเอากรอบความคิดมาจากหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมุ่งให้เด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา โดยผู้วิจัยนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยดังกล่าวมาเป็นตัวแปรที่ศึกษาในงานวิจัยนี้คือ คือพัฒนาการของเด็ก ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็ก ผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบแนวคิดดังนี้

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวความคิด

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครูปฐมวัยใน จังหวัดพิษณุโลก ปีการศึกษา 2551 ทั้งหมด 9 อำเภอ ประกอบไปด้วย อำเภอเมือง อำเภอชาติตระการ อำเภอวังทอง อำเภอวัดโบสถ์ อำเภอเนินมะปราง อำเภอบางระกำ อำเภอพรหมพิราม อำเภอบางกระทุ่มและ อำเภอนครไทย จำนวน 492 โรงเรียน โดย จำแนกเป็น เขต 1 จำนวน 153 โรงเรียน เขต 2 จำนวน 154 โรงเรียน และเขต 3 จำนวน 185 โรงเรียน(สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดพิษณุโลกทั้ง 3 เขต, 2551)

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาปัญหาและสภาพความต้องการ ในการจัดประสบการณ์ของเด็กปฐมวัยจังหวัดพิษณุโลก ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ซึ่งมีคุณลักษณะตามวัยหรือพัฒนาการตามธรรมชาติที่สำคัญของเด็กอายุ 3-5 ปี อยู่ 4 ด้าน คือ

1. ด้านร่างกาย
2. ด้านอารมณ์และจิตใจ
3. ด้านสังคม
4. ด้านสติปัญญา

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ คือ ข้อมูลทั่วไปของครูปฐมวัยที่ตอบแบบสอบถามได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ประสบการณ์สอนเด็กปฐมวัยและประสบการณ์ฝึกอบรมด้านเด็กปฐมวัย
2. ตัวแปรตามคือ การศึกษาปัญหาและสภาพความต้องการการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยของครูที่สอนในระดับอนุบาลในจังหวัดพิษณุโลก

นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

สภาพปัญหาการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก หมายถึง ข้อขัดข้องในการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา

ความต้องการ หมายถึง ความต้องการในรูปแบบและกระบวนการ การจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา

ครูปฐมวัย หมายถึง ครูผู้สอนในชั้นอนุบาล ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ประจำปีการศึกษา 2551

แนวทางการพัฒนาการเด็กปฐมวัย หมายถึง แนวทางในการเปลี่ยนแปลงในตัวมนุษย์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา การทำหน้าที่ ในสังคม และวุฒิภาวะ รวมทั้งพฤติกรรมที่แสดงออกมีลักษณะและทิศทางที่แน่นอนสัมพันธ์กับเวลาทำให้สามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พัฒนาการด้านร่างกาย หมายถึง การพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีกล้ามเนื้อและประสาทสัมผัสให้สัมพันธ์ สามารถลากเส้นตรงได้ดีขึ้น สามารถเขียนรูปร่างกลม สี่เหลี่ยมและกากบาทได้ สามารถเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายได้

พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ หมายถึง การพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีความมั่นใจในการกระทำและการแสดง รู้จักควบคุมอารมณ์ในการทำงาน ใช้เหตุผลในการแก้ไขปัญหา แสดงความเป็นมิตรและมีน้ำใจต่อผู้อื่น สนใจที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ

พัฒนาการด้านสังคม หมายถึง การพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีความสุขสนุกสนานในการเล่นกับผู้อื่น มีน้ำใจรู้จักการแบ่งปัน ปฏิบัติตามข้อตกลงได้และมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

พัฒนาการด้านสติปัญญา หมายถึง การพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีความสามารถจำแนกวัสดุต่าง ๆ ได้ตามกำหนด จับคู่ภาพเหมือนได้ ช่วงความสนใจเพิ่มขึ้น สามารถเชื่อมโยงความคิดได้

แนวทางการพัฒนาการเด็ก หมายถึง แนวทางในการจัดรูปแบบการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของครูปฐมวัยที่สามารถนำไปส่งเสริมและสนับสนุนด้านการพัฒนาศักยภาพครูปฐมวัย
2. ข้อมูลให้กับฝ่ายนิเทศก์ใช้ในการวางแผนการอบรม สัมมนาแก้ไขปัญหาในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
3. แนวทางสำหรับครูปฐมวัยสามารถจัดการเรียนการสอนที่เกิดประโยชน์สูงสุดต่อพัฒนาการความพร้อมของเด็กให้เหมาะสมกับวัยและสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย